

Lausunto

1.9.2022

VN/17748/2022
VN/17748/2022-OM-5

Valtiovarainministeriö

Oikeusministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi kuntalain 90 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että kuntalakiin (410/2015) ja hyvinvointialueesta annettuun lakiin (611/2021) lisättäisiin säännökset, joiden mukaan kunnan ja hyvinvointialueen olisi otettava hallintosääntöön tarpeelliset hallintoa, päätöksentekoa ja valtuuston toimintaa koskevat määräykset häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Ehdotettavia säännöksiä sovellettaisiin myös kuntayhtymään ja hyvinvointiyhtymään.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan esitysluonnoksessa ehdotettu sääntely tehostaisi ja selkeyttäisi poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumista, jolloin se olisi omiaan tukemaan myös valmiuslain (1552/2011) 12 §:ssä säädetyn varautumisvelvoitteen noudattamista.

Esitysluonnoksen perusteluissa (s. 8) todetaan, että häiriötilanteesta voi olla kyse esimerkiksi silloin, jos kunnan juomavesilähde uhkaa saastua, laajalle levinnyt maastopalo lähestyy kuntakeskusta tai teollisuusaluetta taikka kunnan alueelle kohdistuu terroriteko tai sen uhka. Oikeusministeriö pitää hyvänä, että esityksessä pyritään esittämään käytännön esimerkkejä erilaisista häiriötilanteista. Vaikka esitysluonnoksessa (s. 14) todetaan, että ehdotetussa sääntelyssä ei otettaisi tarkemmin kantaa poikkeusoloja ja häiriötilanteita varten otettavien määräysten soveltamisen aloittamiseen liittyviin kysymyksiin, niin oikeusministeriön mielestä esityksessä olisi kuitenkin hyvä tuoda esiin kaavailtujen säännösten soveltamiskynnykseen liittyvää problematiikkaa, jotta olisi hahmotettavissa, ettei missä tahansa normaaliolojen häiriötilanteessa ole asiallisia perusteita soveltaa normaaleista poikkeavia johtamisjärjestelyjä, päätöksentekomenettelyitä tai toimivaltamääräyksiä.

Oikeusministeriö toteaa, että eri kuntien tai hyvinvointialueiden hallintosäännöissä voi olla monia variaatioita siitä, millaisia määräyksiä hallintosääntöön häiriötilanteita ja poikkeusoloja silmällä pitäen otetaan. Tällöin olennaista ko. määräyksiä laadittaessa olisi varmistua siitä, ettei hallintosääntöön oteta sisällöltään esimerkiksi sellaisia määräyksiä, jotka aineellisesti kuuluisivat lain tasolle. Tällaisen ulottuvuuden voi muodostaa kunnanjohtajan tai toimialajohtajan päätösvallasta määrääminen (toimivaltakysymys). Ehdotetussa mallissa voidaan siis yhtä lailla nähdä riskejä, kuin esitysluonnoksessa (s. 13) todetusti siinä vaihtoehdossa, että lailla mahdollistettaisiin hallintosäännön määräysten mukaisesta toimivallasta poikkeava päätöksenteko suoraan kunnanhallitukselle tai hallintosäännössä määrätyle viranomaiselle. Tässä suhteessa on syytä painottaa sitä (kuten esitysluonnoksessa s. 15 todetaan), että hallintosääntömääräyksissä olisi kuitenkin mahdollista siirtää toimivaltaa vain sellaisissa asioissa, joissa se olisi lain (kuntalaki 91 § tai laki hyvinvointialueesta 96 §) mukaan sallittua.

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan ehdotettavia säännöksiä sovellettaisiin myös kuntayhtymään ja hyvinvointiyhtymään. Oikeusministeriö toteaa, että selkeyden vuoksi esityksen perusteluissa voisi nimenomaisesti viitata kuntalain 64 §:ään, jonka nojalla kuntalain 90 § tulee sovellettavaksi myös kuntayhtymässä. Vastaavasti voitaisiin nimenomaisesti viitata myös hyvinvointialueesta annetun lain 69 §:ään, jonka nojalla ko. lain 95 § tulee sovellettavaksi myös hyvinvointiyhtymässä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Veli-Pekka Hautamäki

Jakelu VM Valtiovarainministeriö

Tiedoksi Kansliapäällikkö Pekka Timonen
Lainsäädäntöjohtaja Susanna Siitonen
Ministerin erityisavustaja Anita Westerholm

VN/17748/2022-OM-5

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: